

VÝBOR PRO ÚZEMNÍ ROZVOJ, VEŘEJNOU SPRÁVU A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ
PŘEDSEDA VÝBORU
Zbyněk Linhart

Mgr. Richard Brabec, 1. místopředseda vlády a ministr životního prostředí
Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65
Praha 10, 100 10

V Krásné Lípě dne 21. září 2017

Věc: Dotazy k dotačním programům v gesci MŽP

Vážený pane ministře,

vítám programy a projekty na ochranu životního prostředí, zejména nedávno vyhlášený program pro obce a další subjekty v regionech národních parků.

V posledních měsících se nicméně nashromáždilo vícero nejasností a rozporů v souvislosti s dotačními programy, které spadají pod Vaše ministerstvo. Dovolte, abych Vám je takto předestřel a požádal Vás o reflexi a přijetí opravných opatření:

A) Příprava, kritéria a hodnocení projektů v OPŽP, Specifický cíl: 3.2 - Zvýšit podíl materiálového a energetického využití odpadů.

Tento problém chci demonstrovat na projektu Města Krásné Lipy (opakovaný vítěz Skleněné popelnice v ÚK), ale týká se většiny okolních měst a obcí, které nemají sběrné dvory a neuspěly se svými žádostmi.

(mimoходом, není pochopitelné, proč z OPŽP mohou žádat o podporu bohaté soukromé subjekty z „odpadového byznysu“ na pořízení svozového vozidla, čímž odčerpávají prostředky pro obce na zřízení sběrných dvorů. Proč opět? Proč se takto nepochopitelně zasahuje do v zásadě funkčního trhu?!)

Senátní kancelář:
Valdštejnské náměstí 17/4
118 01 Praha 1
Generála Svobody 1905
407 47 Varnsdorf

GSM: + 20 777 938 830
e-mail: linhart@krasnalipa.cz
linhart@senat.cz
web: www.zbyneklinhart.cz

Projekty Města Krásná Lípa a dalších obcí, předložené do 41. výzvy OPŽP na vybudování sběrného dvora, byly vyřazeny z důvodu nesplnění kritéria pro maximální limity realizačních nákladů projektu v Kč/t za rok. Domnívám, že ne oprávněně. Proč si to myslím:

Cílem podpory ve **Specifickém cíli: 3.2 - Zvýšit podíl materiálového a energetického využití odpadů, Podporovaná aktivita 3.2.1 - Sběrné dvory** je zlepšit nakládání s odpady.

Příprava stavební projektové dokumentace s územním a stavebním povolením při přípravě projektu trvá v průměru rok, spíše dva. Samotná příprava žádosti zabere také mnoho času. Obce proto musí připravovat projekty měsíce před zveřejněním výzvy. Při zpracovávání projektové dokumentace s rozpočtem se zpočátku mohou řídit jen Pravidly pro žadatele a příjemce (PrŽaP), případně dle předcházejících výzev.

Pro první kolo (v celkovém pořadí 5. výzva) byla stanovená alokace ve výši 1,5 miliardy Kč. Součet požadavků v podaných žádostech činil 1,678 miliardy Kč. Podpořeny byly ale jen žádosti do výše 0,555 miliard Kč. Proč žádosti za téměř miliardu zůstaly nepodpořeny, přestože se prostředků dostávalo?

Noví a neúspěšní žadatelé z prvního kola měli vedle PrŽaP nicméně druhý návod v podobě této 5. výzvy, podle kterého mohli pokračovat ve zpracovávání projektové dokumentace, rozpočtů, obesílat dotčené orgány a připravovat tak povinné podklady na druhé kolo (v celkovém pořadí 41. výzva). Zde byla stanovena alokace ve výši 1,85 miliardy korun. Požadavek došlých žádostí byl již 2,899 miliardy korun.

U této 41. výzvy ale došlo k významnému a zavádějícímu posunu v dosavadní interpretaci podmínek, které nejsou jen v rozporu s první výzvou, ale hlavně s PrŽaP.

V 5. výzvě znělo kritérium pro měrné finanční náklady ještě v souladu s PrŽaP – bylo uvedeno, že se jedná o náklady bez DPH vzhledem k navýšené kapacitě sběrného dvora v Kč/t odpadu za rok.

Ve 41. výzvě se ale najednou u tohoto kritéria přidalo do závorky, že pro účely tohoto výpočtu se bere v úvahu pouze navýšená kapacita **povinných složek odpadů** dle PrŽaP, kapitola B.6.3.2.4. Obecná kritéria přijatelnosti.

V PrŽaP je v kapitole B.6.3.2.4. uvedeno u obecných kritérií přijatelnosti ale pouze toto: „U projektů typu sběrných dvorů: je zajištěno **minimálně** shromažďování papíru, skla, plastů, kovů, objemného odpadu, nebezpečných složek KO, prostor pro místo zpětného odběru elektrických a elektronických zařízení“.

Současně je jako podtitul na odkazovanou kapitolu B.6.3.2.4 u obecných kritérií přijatelnosti v PrŽaP navíc uvedeno: „Podporovány budou projekty, **které splní nad rámec** níže uvedená obecná kritéria přijatelnosti.“

Jinými slovy, pokud tato závazná pravidla stanovují **minimální rozsah** a současně uvádějí, že projekty musí splnit **nad rámec** tento minimální rozsah, je logické a nakonec i ekologické, že obce se budou snažit při přípravě projektové dokumentace pojmout sběrný dvůr vždy tak, aby dokázaly sbírat a třídit co největší rozptyl a druhy odpadů, tedy co nejvíce nad stanovený minimální rozsah v PrŽaP.

Obce proto při přípravě projektové dokumentace a rozpočtu při takto nastavených pravidlech zahrnuly nad minimální rozsah odpadů uváděných v PrŽaP, - tj. papír, sklo, plasty, kovy, objemný odpad, nebezpečné složky KO a elektrozařízení - také nápojové kartony, bioodpad, rostlinné zbytky, stavební odpad, pneumatiky, textil, dřevo i ostatní odpad, aby co nejvíce naplnila ekologický smysl projektu i explicitní apel PrŽaP (slovo „minimálně“ najednou znamená „jen“).

Tyto projekty byly ale nakonec vyřazeny, protože údajně překročily měrné finanční náklady 20.000,- Kč tun/rok. Překročily je ale jen proto, že všechny odpady nad rámec minimálního rozsahu z PrŽaP v rozporu s příručkou MŽP OPŽP nezapočítalo, protože z minimálního se najednou v tomto kritériu stal rozsah **maximální, resp. jediný možný**.

Je to protimluv, je to v rozporu s PrŽaP a ve svém důsledku netransparentní, pokud se slovo minimální v bodovacím kritériu přejmenuje na **povinný** a z minimálního rozsahu se tak rázem stane jediný možný a současně maximální rozsah, tedy úplný opak toho, co vyžadují PrŽaP.

PrŽaP nikde neuvádí žádné povinné druhy sběru odpadů. Žádné druhy odpadů také **nevylučují**. Nestanovují žádnou horní hranici, **nevymenovávají žádný omezený rozsah odpadů**. Uplatněné kritérium je proto scestné. **Žadatele byl uveden v omyl** a díky tomu byly utopeny statisíce korun na přípravu projektové dokumentace, která přitom byla zpracovávána v souladu s PrŽaP.

Žádám Vás proto o přezkoumání, zda nebyly porušeny zásady transparentnosti dezinterpretací v kritériích PrŽaP a 41. a 69. výzvy a projekt Města Krásná Lípa a dalších obcí tím pádem neoprávněně vyloučeny, když OPŽP vůči realizačním nákladům projektu přepočítávalo jen některé vybrané druhy odpadů, jen ty tzv. povinné (v PrŽaP se jim ale říká minimální), a ne jejich celý naplánovaný rozsah nad rámec těchto minimálních, jak PrŽaP po žadatelích vyžadují (a kritéria hodnocení naopak popírají).

Obce a další žadatelé nemohou při zdlouhavosti stavebního řízení být vždy natolik flexibilní, aby podklady, které v dobré víře a dlouhém čase a za velké peníze zpracovávají na základě PrŽaP a nastavení předcházejících kol, díky takové netransparentnosti a svévolnému výkladu dokázaly za běhu měnit podle toho, jak se mění a dezinterpretují původní podmínky (pro 69. výzvu jsou kritéria nastavena zase jinak než pro 5. a 41. výzvu. I v 69. výzvě se ale znovu, opět v rozporu s PrŽaP, operuje s termínem „povinné složky odpadů“, s odkazem na kapitulu B.6.3.2.4. Zde se přitom žádné „povinné“ složky stále nikde neobjevují, je tam pořad jen uveden **minimální rozsah odpadů**).

B) Výsadba a obnova zeleně v intravilánu obce

Stejně jako u výše uvedeného SC 3.2 je i ve výzvách pro specifický cíl 4.4, respektive pro aktivitu Revitalizace funkčních ploch a prvků sídelní zeleně zásadním problémem netransparentnost podmínek hodnocení a nepředvídatelnost změn pravidel v jednotlivých výzvách. Uvádím na příkladech:

- Nejdůležitější hodnotící kritérium „1. Ekologická kritéria projektu - Přínos pro zvýšení ekologické stability (ekologické hodnoty sídelních ekosystémů) a zvýšení druhové diverzity v sídlech“ je v dosud vyhlášených výzvách (č. 15, 30, 33, 56 a 60) vždy/pokaždé formulováno jinak. Pro zdárnou tvorbu projektů do OPŽP je nutná základní kontinuita alespoň v hodnotících kritériích;
- Výše uvedené hodnotící kritérium operuje s pojmem „autochtonní druh“. Součástí dokumentace výzvy není žádný seznam autochtonních druhů, přestože je za výsadbu stromů s maximálním využitím (nad 70 %) autochtonních druhů stromů vhodných pro dané ekologické podmínky přidělováno maximum bodů (AOPK, na dotaz, jako závazný návod nabízí interní příručku relevantní pro výzvu pro Místní akční skupiny – „Běžně používané a školkařsky dostupné druhy autochtonních dřevin“);
- Výrazné obtíže při zpracování projektu způsobují změny v definici způsobilých a nezpůsobilých výdajů v jednotlivých výzvách;
- Dokumentace k jednotlivým výzvám je nepřehledná. Pro všechny žadatele by bylo významným přínosem, pokud by řídicí orgán OPŽP např. zveřejnil pro každou výzvu tzv. kontrolní listy (dosud stále pouze interní materiál), stejně jako se k tomu v rámci snahy o lepší čerpání alokace programu odhodlal i řídicí orgán Integrovaného regionálního operačního programu.

Je to jen pár příkladů. Vloží-li se do toho koordinace s památkáři, je to téměř neřešitelné.

C) OPŽP, Prioritní osa 4: Ochrana a péče o přírodu a krajinu, SC: 4.3 Posílit přirozené funkce krajiny

Cílem je zde zvýšit ekologickou stabilitu krajiny a obnovit vodní režim krajiny. Už léta je potřeba opravit Kyjovskou přehradu na hraně Národního parku České Švýcarsko (přímo v území CHKO Labské pískovce, na hranici CHKO Lužické hory), pro kterou má Město Krásná Lípa již 12 let zpracovanou projektovou dokumentaci, ale stále se neobjevil vhodný dotační titul. Domnívali jsme se, že teď už snad konečně by se mohla nádrž opravit z OPŽP v rámci výše uvedeného specifického cíle. Po předběžné konzultaci záměru s AOPK však vyplynulo, že nejspíše nebude opět možné naplnit požadovaná kritéria. V hodnotícím kritériu č. 1 by oprava Kyjovské přehrady dosáhla pouhých 10 bodů (nejvíce bodů zde paradoxně dosáhne území s nízkou ekologickou hodnotou), u hodnotícího kritéria č. 3 není u Kyjovské přehrady prý zvýšený zájem ochrany přírody (u národního parku?!, v CHKO), a u hodnotícího

kritéria č. 5 se prý nejedná o systematické řešení ucelené oblasti, neboť v současné době neví AOPK o žádném opatření, které by na projekt navazovalo.

(no, to by musela v zásadě řešit Správa NP ČŠ příp. CHKO, protože z „jejího“ území vodoteč přitéká a do „jejího“ území odtéká – kdyby byla potřeba, o čemž nic nevíme, resp. potřeba není. Má se za každou cenu vymýšlet opatření pro opatření?)

OPŽP láká nadějnými tituly, podobně i podtituly, které na první pohled vytvářejí dojem, že vše potřebné v rámci ochrany přírody a zadržování vody v krajině půjde řešit. Dopadá to však bohužel často tak, že se začne vrstvit jedna nepřekonatelná podmínka a překážka za druhou, až to žadatele přestane bavit... a dochází k neustálým úpravám, změnám atp., což vede zbytečně k další nepřehlednosti.

U vodní nádrže, jejíž jednu stranu tvoří národní park a leží v CHKO, není pochopitelná její relativní "bezvýznamnost", stejně jako nepřítomnost návazného opatření (jakých a proč?), neboť co většího by to mohlo být, než nejprísrnější ochrana území na břehu přehrady?

Děkuji za to, že se budete nejen výše popsanými problémy v obecnosti zabývat.

S přáním hezkých podzimních dní Vás z Českého Švýcarska zdraví

Zbyněk Linhart

Předseda Výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí,
Senát Parlamentu ČR

Senátní kancelář:
Valdštejnské náměstí 17/4
118 01 Praha 1
Generála Svobody 1905
407 47 Varnsdorf

GSM: + 20 777 938 830
e-mail: linhart@krasnalipa.cz
linhart@senat.cz
web: www.zbyneklinhart.cz